

بررسی عوامل زمینه گرایی در سایت تاریخی مقبره الشعرا تبریز

مرتضی میرغلامی^۱، انیسه شکری^{۲*}

۱-دکتری شهرسازی، استادیار دانشکده معماری، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، آدرس رایانانه (mirgholami@gmail.com)

۲- کارشناس ارشد معماری، دانشکده معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز، (anishshokry@yahoo.com)

چکیده

توجه به بافت‌های تاریخی به عنوان قلب تپنده و ساختار اصلی شهرهای تاریخی، مسأله مهمی است که گاهی در برنامه‌ریزی طرح‌های جامع و توسعه‌های شهری نوین به فراموشی سپرده شده است. معماری زمینه‌گرا به عنوان روشی مناسب برای طراحی در بافت‌های تاریخی می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. معماری در زمینه نه یک کم توجهی و نه یک نوآوری افراطی است، بلکه یک ارتباط بصری شیوا و قوی با محیط است. نوشتار حاضر با هدف شناخت تغییرات پدید آمده در اطراف مقبره الشعرا به بررسی اصول زمینه گرایی در ساخت و سازهای جدید صورت گرفته در مجاورت مقبره الشعرا می‌پردازد تا از این طریق بتوان شناختی از تأثیرات ساخت و سازها جدید و مداخلات شهری و میزان همخوانی و هماهنگی بصری و تاریخی این مداخلات در بافت به دست آورد. در این نوشتار از روش تحقیق کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده و در نهایت تحلیل‌ها روشن ساخته است که توجه به زمینه در این بافت تاریخی مورد توجه نبوده و ساخت و سازهای جدید به مانند عنصری منزوی، به زمینه بی اعتنا هستند.

واژه‌های کلیدی: زمینه گرایی، بنای میان افزا، مقبره الشعرا، بافت تاریخی

1- مقدمه

معماری زمینه‌گرا، معماری است که بناها با توجه به مسائل فرهنگی، تاریخی، کالبدی و شرایط خاص محل قرارگیری طرح انجام می‌گیرد [1]. معماری زمینه‌گرا نه تأکید بر تقلید دارد و نه مانع نوآوری و خلاقیت است. پیام آن ضرورت توجه به محیط کالبدی پیرامون اثر معماری است و نشان می‌دهد که این توجه می‌تواند هم برای خود اثر معماری و هم برای زمینه عاملی مثبت و تقویت‌کننده باشد. معماری زمینه‌گرا تلاشی است برای نشان دادن توان ایجاد محیط مطلوب بصری در مقیاسی کلان‌تر از معماری. در حقیقت هدف «معماری زمینه‌گرا» آشنایی با روش‌هایی است که برای ایجاد ارتباط بصری سازگار و همگون تر میان ساختمان‌ها، می‌توان از آن‌ها بهره جست [2]. معماری زمینه‌گرا به محیط پیرامون اثر معماری تأکید دارد، توازن میان معماری و محیط می‌تواند برای خود اثر و برای زمینه اثر، عاملی موثر و تقویت‌کننده باشد. زمینه گرایی نمادی برای خلق محیط مطلوب است [3].

زمینه گرایی در معماری که در حدود سال ۱۹۷۸ مطرح شد موضوعی بود که در گستره وسیعی توسط متخصصان و منتقدان به کار گرفته شد. ملاحظات طراحی در مورد زمینه یک ساختمان اگر ترقی‌خواهانه نیست دست کم دشمنی یا خلق معماری ندارد؛ در واقع معماری زمینه‌گرا راهی است برای طراحی ساختمانی جدید به صورت همگون و موافق با زمینه معماری است